

DE SPELENDE KERK

Jitse van der Wal,
Appingedam

'De spelende stad'. Zo heb ik op zaterdag 20 februari de 'Damster Burgertop' ervaren. De gemeenteraad van Appingedam had het idee om eens een hele dag te luisteren naar de input van burgers. Die waren via een persoonlijke brief gevraagd om mee te praten over de toekomst van de stad en haar omgeving.

Creatieve plannen

Burgers die actief zijn in de talrijke verenigingen en organisaties die Appingedam rijk is. En waar ik de angst had, dat het veel zou gaan over krimp, vergrijzing en aardbevingsellende, ontstond er een heel andere sfeer. De positieve sfeer van hoe Stad Appingedam na het opgaan in een

Appingedam

grote gemeente – misschien wel 'van Lauwerszee tot Dollard tou'- toch de eigen burgerkracht kan vasthouden en inzetten. Prachtige tafelgesprekken vonden plaats. Waar ben je trots op als het gaat om Appingedam, wat is je kijk op Appingedam in 2026, wat moet er dan gebeurd zijn, en hoe kunnen burgers dat realiseren. Daar kwamen toch een creatieve plannen uit voort. Echt een 'spelende stad', waarin mensen van 16 tot 87 jaar met elkaar een inspirerende en respectvolle dag beleefd hebben. Voor herhaling vatbaar.

Verantwoordelijk voor de stad

Die 'Damster Burgertop' was voor mij een hedendaagse 'ekklesia'. Een 'ekklesia' was in het verleden in Griekenland een vergadering van alle burgers van de stad. In deze vergadering kunnen ze invloed uitoefenen

op alle belangrijke beslissingen. Het is de plek waar je als burger verantwoordelijkheid neemt voor je stad. En dat in een stad met een prachtig gemeentewapen. In de Gemeentegids wordt het zo uitgelegd: 'Het wapen van Appingedam toont een pelikaan die, staande op haar nest, haar jongen voedt met haar eigen bloed (...). De pelikaan die haar jongen doodt en hen na drie dagen met haar bloed weer tot leven wekt is een symbool voor het lijden en de opstanding van Christus. Christus' bloed staat in deze vergelijking centraal.' Mooi dat een gemeentewapen zo'n inhoud heeft; daar kun je als christenen en als christelijke kerk gebruik van maken.

In het verhaal over 'geïnspireerde gemeentelieden' (december 2015) haal ik Johannes Reimer aan. Hij stelt dat wanneer Jezus zijn kerk 'ekklesia' noemt Hij bedoelt dat we geroepen zijn om verantwoordelijkheid te nemen voor onze omgeving. Dat wij zijn vertegenwoordigers in de samenleving hebben te zijn. 'Wat gaat er van de kerk uit als de kerk uitgaat?' (Visje-spreuk). Denk aan wat Jezus zelf zegt over kerk-zijn: 'Jullie zijn het zout van de aarde'. 'Jullie zijn het licht van de wereld (...)'. Zo moet jullie licht

Visje-spreuk

schijnen voor de mensen, opdat ze jullie goede daden zien en eer bewijzen aan jullie Vader in de hemel' (Matteüs 5:13-16). 'Jullie zijn een uitverkoren geslacht, een koninkrijk van priester, een heilige natie, een volk dat God zich verworven heeft om de grote daden te verkondigen van Hem die jullie uit de duisternis heeft geroepen naar zijn wonderbaarlijke licht' (1 Petrus 2:9).

zij opgewekt worden en van daaruit moet zij verzameld worden.' (blz.19).

Leren lezen via kerken

Terug naar 'De spelende kerk' van Cors Visser. De kerk kan spelen op basis van het Groot Nieuws van Jezus Christus. De kerk is zijn 'ekklesia', zijn gemeente. Op die manier kan de kerk verantwoordelijkheid nemen naar binnen en naar buiten. Een 'spelende kerk' is met het tegendraadse verhaal van de genade van Jezus Christus present in de eigen leefwereld. En dat verandert de samenleving, zoals Cors Visser heeft ontdekt via onderzoek naar de houding van evangelicalen in de samenlevingen van Brazilië en Kenia. Een mooi voorbeeld is dat leren lezen het effectiefst werkt via kerken, omdat het zo waardevol is om de Bijbel te kunnen lezen. Door betrokkenheid op een kerk leer je bepaalde vaardigheden en houdingen: je leert zingen, je leert omgaan met verschillen, je leert plannen maken, je leert overleggen met elkaar, je leert luisteren naar anderen. In Nederland hebben wij te weinig hart voor de waarde van samenzijn. We hebben er te weinig oog voor hoe ontmoetingen mensen gereedschap geven voor het samenleven met anderen.

Hem volgen

Kijk eens naar kinderen die buiten spelen. Zelf wonen we aan een speelveld met kleine voetbaldoelen, schommels, wipwap en klimhuis. Prachtig hoe daar volop gespeeld wordt: een groep kinderen is fanatiek aan het voetballen, daar wordt volop geschommeld en een groep meiden speelt 'paardje'. Kinderen geven ruimte aan elkaar. Natuurlijk gaat er wel eens wat mis: er wordt gehuild, er wordt gemopperd, er wordt weggelopen. Zo is de kerk het 'speelveld' van Jezus Christus. Hij ziet ons daar graag samen spelen, samen delen, samen op zoek zijn naar vormen om Hem te volgen in deze tijd. En dat gaat niet vanzelf. Goed luisteren naar een ander en wat haar drijft is pittig. Goed samenwerken met hem die traditioneel is of juist heel dynamisch, kan lastig zijn. Allebei hebben hun eigen gedrevenheid. Toch, zo stelt Paus Franciscus in De kerk van barmhartigheid (blz.53) hebben we dit voor ogen te houden: 'Een kerk die zich in zichzelf en in het verleden opsluit, een kerk die alleen naar de kleine regeltjes der gewoonten en opvattingen kijkt, is een kerk die

Christus is in u

Dus hebben we te leren om in zo'n 'spelende stad' 'spelende kerk' te zijn. Dit laatste beeld wordt door Cors Visser, directeur van ForumC, een forum voor geloof, wetenschap en samenleving, gebruikt in zijn boek 'De spelende kerk. Hoe

geloofsgemeenschappen de wereld veranderen.' Dit dunne boek, bijna een pamflet heeft een diepe inhoud. Het kwam kort na mijn vorige bijdragen aan de Kerkbode uit. En de inhoud van dit gemeenteopbouwboek wil ik graag met jullie delen. Na het verhaal over 'geïnspireerde gemeenteleden' nu dus meer de focus op de 'kerk als geloofsgemeenschap'.

De kern van kerk-zijn wordt door Erik Borgman, hoogleraar Publieke Theologie aan de Universiteit van Tilburg verwoord in 'Waar blijft de kerk? Gedachten over opbouw in tijden van afbraak'. In de rooms-katholieke kerk waar hij toe behoort is weinig om verliefd op

te worden. 'Maar juist dat verwijst ons terug naar de liefde, een liefde niet die wij God toedragen, maar die God ons toedraagt en die ons doet weten dat wij, wat er ook gebeurt, niet kunnen en mogen ophouden kerk te zijn. Want de kerk, zegt de apostel Paulus, bewaakt een geheim: 'En het luidt: 'Christus, de hoop op de heerlijk-

heid, is in u.' Dit geheim verkondigen wij wanneer wij alle mensen vermanen en onderrichten, met alle wijsheid die ons gegeven is, om alle mensen zonder onderscheid in Christus tot volmaaktheid te brengen (Kolossenzen 1,27-28). Christus, de hoop op de heerlijkheid, is in ons – daar blijft de kerk! Daar moet

Cors Visser, foto EO

Erik Borgman, foto: RD

haar eigen opvattingen verraadt.' Laten we daarom op het speelveld van de kerk royaal ruimte geven aan de ander, aan elkaar. Daarom zijn kleine, lichte gemeenschappen van waarde. Waar vertrouwen in elkaar kan groeien, waar verschillen in beeld zijn zonder beheersend te worden, waarin ruimte in Christus is voor elkaar. Dan wordt niet alles wat jij wilt werkelijkheid.

Hem groot maken

Cors Visser heeft het schilderij 'Dansje in de kerk' van Marius van Dokkum op het omslag van zijn boek staan. In de voorjaarsvakantie zag ik hem nog als giclée staan in de etalage van een lijstenmakerij in Kampen. Een sprekend doek. Het licht valt op het dansende meisje, voor in het traditionele kerkgebouw. Een meisje met een trui waarop een lammetje staat afgebeeld. Mooi beeld voor 'ook ik ben een schaapje van deze kudde van Jezus'. En dan de kerkgangers: grijze hoofden in de bekende kerkoutfit; ze kijken verschrikt naar het dansende meisje. Ook de predikant in toga kijkt hoog vanuit zijn houten broek (zonder trap) naar beneden, ook niet blij. En dan de organist, die om de hoek van het orgel het meisje in beeld heeft. Dat roept een wereld op die bol staat van tradities, regels en verwachtingen. En zo kijken we in de spiegel via dit schilderij van Marius van Dokkum. Durven wij te spelen in de kerk door niet alles eerst uit te discussiëren, door lef te hebben, door ruimte te hebben voor vertrouwde en vernieuwende vormen. Om zo als generaties samen Jezus Christus groot te maken om wie Hij is en om wat Hij gedaan heeft en doet.

Met de buurt

Dat telt ook naar buiten. Durf samen te werken met je samenleving. Ga geen acties voor de buurt bedenken zonder met die medemensen te praten. Probeer vormen te vinden om samen te werken. Stel je kwetsbaar op door bijvoorbeeld via interviews of een vragenlijst op zoek te gaan naar hoe de buurt, de samenleving naar de kerk(en) kijkt. En durf te vragen wat de kerk(en)

in de stad kunnen betekenen voor die leefwereld. Dat vraagt om investeren van liefde en tijd in medemensen die naast je leven. Daarin kun je samenwerken met christelijke organisaties, die je ondersteunen rond diaconale hulpvormen. Denk aan Gave rond vluchtelingen, denk aan Present rond kortlopende hulp voor mensen die vastgelopen zijn in hun eigen situatie, denk aan Tear in noodhulp dichtbij en op afstand.

Kerk voor de wereld

Natuurlijk is hart voor zorg voor elkaar in de christelijke gemeente van waarde. 'Het naar de zin hebben' en het 'aan verwachtingen beantwoorden' is van betekenis. Dat telt ook voor regels. Geen samenleven en samenwerken kan er zonder. Toch kan de focus teveel op zorg of op regels komen te liggen. Dan worden ze tot doel van kerk-zijn. Dan gaat er iets grondig fout. Cors Visser gebruikt het mooie voorbeeld van een energie-

maatschappij. Wanneer het daarin zou gaan om zorg voor elkaar en regels, dan is het bedrijf snel failliet. Want de kerntaak van zo'n energiemaatschappij heeft verkoop van electriciteit en gas te zijn. Goede verkoopcijfers zorgen voor een goede werksfeer – dat is de bedoeling. Zo is de kerk er allereerst en allereerst voor de wereld. 'Ga dus op weg, maak alle volken tot mijn discipelen...' (Matteüs 28:19). 'Jullie zijn het zout van de aarde, het licht van de wereld, een koninkrijk van priesters.' William Temple, aartsbisschop van Canterbury, formuleert het zo: 'De kerk is de enige gemeenschap in de wereld die bestaat voor het welzijn van de niet-leden.' Zo kan een spelende kerk, levend van de kracht van genade de leefwereld veranderen. Kerken en christenen maken het Koninkrijk van God dat in Jezus Christus gekomen is zichtbaar in en voor deze wereld. Dat is een tegendraads verhaal, waardoor er ook spanning is met de samenleving. Geef de Geest de ruimte, laat waaien die wind van verfrissing en vernieuwing in Jezus Christus.

tegendraads
verhaal

kerken vinden elkaar

Durven

Een spelende kerk durft zowel binnen als buiten te spelen. Tegelijk. Niet eerst binnen alles oké, dan pas naar buiten. Dan kom je nooit buiten spelen in de gebroken werkelijkheid van vandaag. Laten we daar reëel in zijn. Cors Visser daarover: 'Alsof je pas docent kunt zijn als je alles weet, alsof je pas auto mag rijden als je deze ook in elkaar kunt zetten, alsof je pas aan kinderen mag gaan denken als je huwelijk perfect is, dat je anderen pas over Jezus mag vertellen als je zelf nooit twijfelt.'

In onze provincies krimpen veel GKv-kerken. Tegelijk vinden verschillende kerken elkaar: van baptist tot PKN. Ook door de nadruk van de overheid op de burgerkracht zal er meer samengewerkt hebben te worden. Wat betekent dit voor spelende kerk(en)? Hoe kunnen we witte vlekken op de kerkenkaart voorkomen? Kijk naar kleinere dorpen waar kerkdeuren op slot gaan. Hoe kunnen we dat voorkomen, zodat het evangelie van Jezus Christus in elk dorp en in elke stad iedere zondag in elk geval minstens één keer verkondigd wordt? Hoe kunnen we ervoor zorgen, dat het evangelie van Jezus op die

plekken doordeweek handen en voeten krijgt? Henk Geertsema heeft hier op de website van het Praktijkcentrum een uitgebreider verhaal over geschreven: 'Transities vragen hernieuwde oriëntatie op identiteit'. Durven we regionaal te leren kijken om te zoeken naar creatieve verbindingen tussen lokale kerken? Durft een grotere gemeente een kleinere die zichzelf niet meer zo goed kan redden te 'adopteren'? Durven we te pionieren binnen kerkverbanden en waar mogelijk samen met andere kerken in een regio?

'De spelende kerk. Hoe geloofsgemeenschappen de wereld veranderen' van Cors Visser geeft stimulansen voor kerk-zijn in de eigen samenleving. Van harte aanbevolen aan iedereen die zich wil inzetten voor de opbouw van de 'ekklesia' van Jezus Christus. Ook waardevol voor gemeentebrede bezinning op kerk-zijn vandaag. ■

N.a.v. Cors Visser, De spelende kerk. Hoe geloofsgemeenschappen de wereld veranderen. Amsterdam 2015, 93 blz. 12,90.

[PERSBERICHTEN]

Victory Hope

De bestekzegelactie was een groot succes. Dat bracht in totaal € 115 op. Daarnaast mocht ik nog jam, kaarten, poppen, DE zegels, Perlazegels en Gulfzegels en cadeautjes en boeken verkopen. Alles met elkaar mocht ik begin maart € 430 euro overmaken naar Victory Hope.

Heel bijzonder en fijn dat zoveel mensen uit de hele noordelijke regio meedoen. Heel hartelijk bedankt, ook namens de kinderen van de school in Kibera.

Roelie Hakvoort-Smith

Opkijken.nl

Met de Bijbelcursus op zoek naar antwoorden

'Als God goed is, waarom is er dan lijden en waarom grijpt hij niet in?' 'In feite komen alle godsdiensten op hetzelfde neer: goed zijn voor elkaar en deze wereld.' 'Of er leven is na de dood? Wie zal ons dat vertellen...' Binnenkort is het Pasen. Voor christenen een belangrijk feest. Voor anderen heeft het paasfeest echter geen enkele betekenis meer. Juist onder die groep mensen trekken evenementen als The Passion de laatste jaren veel belangstelling. Soms worden daardoor vragen opgeroepen waar geen kant en klare antwoorden op zijn. Wel handvatten om op zoek te gaan. Samen nadenken en al

lezend in de bijbel te ontdekken of dit oude boek ook nu nog iets te zeggen heeft. De Bijbelcursus wil zo'n handvat zijn.

De cursus is geschreven in begrijpelijke taal en is geschikt voor mensen die nog niet zo lang geloven of voor hen die kennis willen maken met de inhoud van het christelijk geloof. Naast de bijbelse verhalen komen onderwerpen aan bod als: bidden, wie is God, heb ik de kerk nodig om te geloven? Alle lessen zijn voorzien van filmpjes. Daarnaast sluit iedere les af met vragen waarbij de mogelijkheid wordt geboden voor online begeleiding. Zo kan de cursist eventueel ook in gesprek over andere onderwerpen die hem bezighouden en wil de Bijbelcursus helpen bij het vinden van antwoorden.

De Bijbelcursus en promotiefilmpjes zijn te vinden op de website www.opkijken.nl/bijbelcursus. Opkijken is een website van stichting de Luisterpost | Bralectah.